

Verrekenen van bijstand en steunverlening

Het ministerie van Defensie heeft als één van de hoofdtaken het verlenen van bijstand en steun ter ondersteuning van civiele autoriteiten. In de wereld van bedrijfsvoering en budgetten, van prestatiemeting en transparantie is dan de vraag aan de orde wie voor wat betaalt. Steunverlening leidt immers tot extra uitgaven. Het blijkt dat in 2004 en 2005 veel kosten niet zijn verrekend. Verrekenen, of in ieder geval de registratie van steun, is echter om meerdere redenen relevant. Een in 2007 gepubliceerde catalogus van diensten laat zien dat deze notie ook breder wordt gedragen.

*Tlnt D. Lenting, dr. R.J.M. Beeres, maj. drs. K.C. Davids**

In dit artikel gaan wij in op de resultaten van een onderzoek naar verrekening van door Defensie geleverde bijstand en steunverlening aan andere ministeries. In het kader van haar derde hoofdtaak, 'het verlenen van bijstand en steun ter ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal', zijn afspraken gemaakt tussen civiele autoriteiten en Defensie.¹ Voorbeelden hiervan zijn de *Civiel-Militaire Bestuursafspraken* (CMBA) en de *Intensivering Civiel-Militaire Samenwerking* (ICMS). Een van de consequenties van deze afspraken is dat Defensie circa 4.600 militairen beschikbaar stelt voor het

leveren van steun en bijstand.² Bovendien zijn diverse afspraken en maatregelen voor de daadwerkelijke inzet van defensie-eenheden voor bijstand en ondersteuning vastgelegd.³

Daadwerkelijke inzet van Defensie leidt tot additionele uitgaven, bijvoorbeeld in de vorm van toelagen voor personeel. Om een indruk te geven; ten behoeve van de ondersteuning aan het bezoek van president Bush in 2005 leverde Defensie een additionele bijdrage van ongeveer € 600.000.

In het licht van hedendaagse theorieën over prestatiemeting en transparantie binnen de overheid kan niet worden verondersteld dat Defensie de additionele uitgaven voor bijstand en steunverlening voor eigen rekening neemt. Deze uitgaven worden immers op verzoek van een ander ministerie gedaan en dienen – waar mogelijk – zichtbaar gemaakt te worden in de verantwoording van het ministerie op wiens verzoek de uitgaven zijn gemaakt.

Ten aanzien van het verzamelen van financiële data over de geregistreeerde bijstand en steunverlening die Defensie in de periode 2004-2005 heeft geleverd, baseert dit artikel zich enerzijds

* Daan Lenting werkt bij de Koninklijke Marechaussee. Hij loopt op dit moment stage op Schiphol. Robert Beeres is universitair hoofddocent Accounting, Control en Defensie-economie aan de NLDA. Christiaan Davids is universitair docent Accounting, Control en Defensie-economie aan de NLDA. Het artikel is gebaseerd op de afstudeerscriptie van Daan Lenting aan de NLDA. Robert Beeres en Christiaan Davids waren zijn begeleiders.

1 Tweede Kamer (2004-2005), p. 1; Catalogus Civiel-Militaire Samenwerking, juli 2007, p. 9. De catalogus Civiel-Militaire Samenwerking is te downloaden via de internetsite van het ministerie van Defensie: http://www.mindef.nl/nationaal/civiel_militaire_samenwerking/index.aspx.

2 Tweede Kamer (2005-2006), p. 2 en p. 5; Catalogus Civiel-Militaire Samenwerking, juli 2007, p. 10.

3 Tweede Kamer (2005-2006), p. 4 en verder; Catalogus Civiel-Militaire Samenwerking, juli 2007, p. 53 en verder. Zie ook: Harmsma e.a. (2007).

op een recent ontwikkelde database. Aanvullend op de gegevens uit de database zijn deskundigen van het ministerie van Defensie geïnterviewd.

Het artikel is als volgt opgebouwd. Wij gaan eerst in op de betekenis van verrekenen en op de vorm van verrekenen die Defensie hanteert in het kader van militaire inzet bij het verlenen van bijstand en steun. Vervolgens behandelen wij het huidige ‘verrekenbeleid’ en de wijze waarop dat zich verhoudt tot de ‘verrekenpraktijk’. Wij ronden ons artikel af met een aantal conclusies en een discussie over de functie van verrekenen van de militaire inzet ten behoeve van bijstand en steunverlening.

Verrekenen

In de context van dit artikel beschouwen wij verrekenen als het vraagstuk rond de prijsvorming van transacties tussen verschillende

concernonderdelen. Dergelijke transacties kunnen zowel betrekking hebben op het leveren van goederen als op het leveren van diensten. Een voorbeeld is de levering van ‘werkplekdiensten’ door de Defensie Telematica Organisatie (DTO) aan de Operationele Commando’s (OPCO’s).

De literatuur onderscheidt de volgende beweegredenen om binnen een concern te verrekenen.⁴

- Verrekenen zendt de juiste economische signalen op grond waarvan managers de juiste economische keuzes kunnen maken. Het gaat dan om het beantwoorden van vragen als: Hoeveel producten of diensten gaan we produceren en hoeveel producten of diensten gaan we inkopen?;
- Verrekenen levert bruikbare informatie op voor de evaluatie van de prestaties van de managers en het bedrijfs onderdeel;
- Verrekenen is een methode waarmee de winst tussen bedrijfs onderdelen wordt verplaatst.

Deze beweegredenen komen voort uit een behoefte aan inzicht in organisatie(onderdelen) en in de prestaties van managers van deze onderdelen, noodzakelijk om de effectiviteit en efficiëntie te kunnen beoordelen.

Ten aanzien van de overheid geldt dat ze kan worden opgevat als een organisatie die inzicht nastreeft in de leveringen tussen ministeries met als doel de effectiviteit en efficiëntie te bevorderen. Vanuit dit gezichtspunt is het mogelijk de theorie over verrekenen toe te passen op transacties tussen ministeries. In feite beschouwen we de ministeries dan als concernonderdelen of divisies.

Verskillende mogelijkheden

Binnen een organisatie vinden transacties plaats tussen verschillende onderdelen. In dergelijke situaties zijn de organisatieonderdelen afhankelijk van de levering van producten of diensten aan elkaar. Conceptueel gezien creëert

FOTO: AWDD, COLLECTIE NIMH

Infrastructuur telematica in de Knoopkazerne in Utrecht

4 Atril en McLaney (2005), p. 319 en p. 326; Merchant (1998), pp. 614-615.

de organisatie een interne markt waarop de verschillende onderdelen aan elkaar hun dienst of product verkopen. De prijzen van transacties op een markt komen tot stand via vraag en aanbod. Interne (intraorganisatie) markten beschikken niet altijd over voldoende vraag en aanbod om de transacties via het prijsmechanisme van vraag en aanbod te coördineren. Om in dit soort situaties prijzen vast te stellen, onderscheidt de literatuur⁵ vier typen van verrekenen:

- 1 Verrekenen op basis van de marktprijs;
- 2 Verrekenen op basis van de marginale kosten;
- 3 Verrekenen op basis van de integrale kosten;
- 4 Verrekenen op basis van onderhandeling.

Verrekenen op basis van de marktprijs

De interne prijs van een product of dienst is gelijk aan de prijs op de vrije markt. Om deze reden is verrekenen op basis van de marktprijs een objectieve en goed te verifiëren vorm van verrekenen.

Verrekenen op basis van de marginale kosten

De marginale kosten zijn de extra kosten om één eenheid product of dienst meer te produceren. Vaak komen deze marginale kosten overeen met de variabele kosten. In feite resulteert deze vorm van verrekenen in een minimumprijs voor een product of dienst.

Verrekenen op basis van integrale kosten

De integrale kosten zijn de totale kosten die gemaakt zijn om een product of dienst te leveren. Deze vorm van verrekenen resulteert in het doorberekenen van alle kosten aan de klant.

Verrekenen op basis van onderhandeling

Bij deze vorm van verrekenen onderhandelen managers over de prijs van het product of dienst. Wanneer de lagere niveaus binnen de organisatie niet tot overeenstemming kunnen komen over de verrekenprijs volgt escalatie

naar hogere niveaus in de organisatie. Dit kan tot extra kosten leiden.

Ten behoeve van militaire inzet voor bijstand en steunverlening brengt Defensie haar additionele uitgaven in rekening terwijl ze de overige uitgaven zelf draagt. Refererend aan de zojuist behandelde verrekentypes blijkt Defensie op basis van marginale kosten te verrekenen. Bij deze methode van verrekenen kan het problematisch zijn om de extra uitgaven te definiëren en vast te stellen.⁶ Om dit probleem op te lossen zijn tarieven (vaste prijzen) vastgesteld voor inzet.⁷

Verrekenen van nationale bijstand en steunverlening

Op deze plaats lichten we de vier verschillende vormen van bijstand en steunverlening door Defensie – in het kader van haar derde hoofdtak – kort toe.

Strafrechtelijke rechtshandhaving (bijstand)

In situaties waarin de politie over onvoldoende capaciteit beschikt, voorziet de Politiewet in de mogelijkheid om een beroep te doen op de Koninklijke Marechaussee (KMar) – en andere delen van Defensie. Een voorbeeld hiervan is de inzet van een duikploeg van Defensie ten behoeve van ondersteuning aan politie en justitie bij het uitvoeren van een strafrechtelijk onderzoek.

FOTO NIMH

⁵ Atrill en McLaney (2005), pp. 320-323; Mol en Beeres (2005), pp. 536-538.

⁶ Mol en Beeres (2005), p. 536.

⁷ Zie: Tarievenlijst militaire bijstand en steunverlening op de internetsite van het ministerie van Defensie: http://www.mindef.nl/nationaal/civiel_militaire_samenwerking/index.aspx.

Handhaving openbare orde en veiligheid (bijstand)

Een bijstandsverzoek in deze categorie komt vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hiervan is alleen sprake wanneer Defensie bijstand verleent aan handhaving van de openbare orde en veiligheid. De burgemeester op wiens verzoek de bijstand wordt geleverd, coördineert de inzet. Voorbeelden zijn de inzet van bomverkenners van de KMar bij grote evenementen als Koninginnedag of de inzet van ME-pelotons van de KMar ter ondersteuning van de politie.

Bijstand bij rampen en zware ongevallen (bijstand)

Bij rampen of zware ongevallen doen burgemeesters een beroep op de Wet Rampen en Zware Ongevallen, hetgeen de minister van Binnenlandse Zaken ertoe brengt bijstand te vragen aan het ministerie van Defensie. In dergelijke situaties is sprake van ernstige verstoring van de openbare veiligheid. Hierdoor lopen het leven of de gezondheid van een grote groep mensen, het milieu of zwaarwegende materiële belangen risico. Een voorbeeld is de inzet van militairen die tijdens de overstromingen in 1995 assisteerden bij het versterken van de dijken met zandzakken.

Militaire steunverlening in het openbaar belang (steunverlening)

Hierbij gaat het om de steun die Defensie kan leveren aan bestuurlijke autoriteiten, zoals burgemeesters, ministers en dijkgraven, in het kader van hun bestuurlijke taken en verantwoordelijkheden. Een voorbeeld hiervan is de assistentie bij de controle op de naleving van vervoersverboden ten tijde van de mond- en klauwzeercrisis in Nederland.

Bijstand KMar tijdens supportersrellen

FOTO: MINDEF, DV, H. KEERIS, COLLECTIE NIMH

De KMar assisteert bij grenscontroles vanwege mond- en klauwzeer (MKZ)

Ontwikkeling van beleid voor verrekenen van bijstand en steunverlening

In de loop der jaren is het beroep op Defensie ter ondersteuning van civiele aangelegenheden toegenomen. Defensie richtte haar aandacht voornamelijk op de snelle en effectieve inzet van haar personeel en materieel, en minder op het inventariseren van de uitgaven.⁸ Op deze plaats geven wij een overzicht van het ‘verrekenbeleid’ bij bijstand en steunverlening vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw tot heden. Hiertoe behandelen we eerst de zogeheten ‘zeston-regeling’ die gold tot en met 2004. Daarna gaan wij in op het verrekenbeleid vanaf 2005.⁹

De zeston-regeling

De zeston-regeling behelsde de volgende afspraken.

- Defensie heeft op jaarbasis *f* 600.000 (later herzien tot € 272.268,12) te besteden voor taken met betrekking tot militaire bijstand. Dit geldt voor zowel de Wet Rampen en Zware Ongevallen als voor bijstand op grond van de Politiewet 1993;
- Wanneer het leveren van bijstand het bedrag van zes ton overschrijdt, dragen de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken elk tot een bedrag van zes ton bij aan de uitgaven. De uitgaven worden dan gelijkwaardig verdeeld over beide ministeries tot een gezamenlijk maximum van *f* 1.200.000 (€ 544.536,24);

8 Projectgroep Civiel-Militaire Bestuursafspraken (2004), p. 5 en pp. 56-57.

9 Projectgroep Civiel-Militaire Bestuursafspraken (2004), p. 60.

- Bij overschrijding van het totaalbedrag van f 1.800.000 (€ 816.804,36), komt dit als exogene factor op de Defensiebegroting. De Ministerraad neemt hier vervolgens een beslissing over.

Om een aantal redenen zijn de uitgaven van de inzet van militair personeel dikwijls niet verrekend. Ten eerste waren de administraties in het verleden niet ingericht met als doel de uitgaven inzichtelijk te maken en te declareren. Ten tweede bleken de uitgaven per inzet dikwijls laag, waardoor men declareren niet de moeite waard achtte. Op de derde plaats bestond er onduidelijkheid over de zestonregeling.

Sommigen beschouwden het bedrag van zeston als een 'bodembedrag' voor Defensie op jaarbasis, terwijl anderen – op de werkvloer – er vanuit gingen dat het bedrag gold per specifieke inzet. Bij de wateroverlast van 1993 is de zeston-regeling voor het eerst toegepast. Bij de wateroverlast in 1995 is de regeling ook toegepast. Andere voorbeelden van bijdragen of

budgetoverhevelingen van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Justitie naar Defensie voor militaire bijstand zijn nagenoeg onbekend.

De onduidelijkheid over de zeston-regeling heeft geleid tot een herziene regeling over het verrekenen van de militaire bijstand en steunverlening. Hierna belichten wij het huidige verrekenbeleid zoals dit geldt tussen de ministeries van Defensie, Justitie en Binnenlandse Zaken.

Huidig verrekenbeleid Defensie

De rampen en crisissituaties in de afgelopen jaren, de afnemende capaciteit bij Defensie ten gevolge van bezuinigingen en de toename van buitenlandse missies hebben geleid tot een behoefte aan eenduidig beleid over de inzet van eenheden van Defensie voor militaire bijstand en steunverlening in het kader van de derde hoofdtak. Om aan deze behoefte te voldoen is de projectgroep Civiel Militaire Bestuursafspraken (CMBA) in het leven geroepen. De projectgroep heeft eerst de huidige knelpunten aangegeven. Vervolgens zijn aanbevelingen uitgewerkt die moeten gaan gelden als grondslag voor nieuwe regelgeving over de inzet van militairen voor militaire bijstand en steunverlening.

Vanaf 1 januari 2005 vervangt de nieuwe regelgeving met terugwerkende kracht de zeston-regeling en geldt voor alle geleverde bijstand en steun, behalve voor specifieke vormen van inzet waarover aparte afspraken zijn gemaakt. Kenmerkend voor de nieuwe uitgavenverrekeningsregeling is dat:

- vastgelegd is dat de additionele uitgaven voor alle activiteiten in het kader van militaire bijstand en steunverlening in rekening worden gebracht bij de aanvrager;
- de regeling alle eerder gemaakte afspraken vervangt, met uitzondering van de conventanten tussen Defensie en overheidsorganisaties waarin specifieke afspraken gemaakt zijn voor de compensatie van de door Defensie gemaakte additionele uitgaven.

De uiteindelijke rekening op basis van additionele uitgaven bestaat uit drie onderdelen:

FOTO NIMH

Militaire bijstand tijdens wateroverlast

- het basistarief van € 96,45 per persoon per werkdag, vermenigvuldigd met het aantal werkdagen;
- eventuele overige tarieven, bijvoorbeeld voor aanvullende taken of diensten die Defensie kan leveren. Te denken valt aan de inzet van een duikvaartuig of munitieruimers. Dergelijke tarieven gelden zowel aanvullend als ter vervanging van het basistarief;
- overige additionele uitgaven, waaronder bijvoorbeeld de vervanging van materieel verbruikt bij bijstandslevering, dat niet in het basistarief is opgenomen.¹⁰

Praktijkschets

Taken en bevoegdheden binnen het huidige beleid

De directeur Control van de CLAS geldt als de uitvoerende controller voor de verrekening van bijstand en steunverlening geleverd door alle Operationele Commando's aan civiele autoriteiten. De controller van het defensieonderdeel dat de bijstand levert is verantwoordelijk voor het opstellen van de rekening van de additionele uitgaven. De commandant van de eenheid die de bijstand levert krijgt het verzoek deze rekening op te stellen. Wanneer meerdere eenheden betrokken zijn bij een inzet, stellen zij alle een eigen rekening op en sturen deze naar de directeur Control van de CLAS, die zorgt voor verrekening bij de aanvrager.

Aanvragen bijstand en steunverlening

De structuur van de aanvraag van bijstand en steunverlening volgt in de praktijk over het algemeen de voorgeschreven richtlijnen. De procedure begint bij de aanvrager die behoefte heeft aan bijstand of steun van Defensie. Volgens het schema van de Civiel Militaire Bestuursafspraken is de aanvrager de burgemeester van een gemeente, de Officier van Justitie of een bestuursorgaan. Per vorm van bijstand of steunverlening bestaat een specifieke structuur van aanvraag, inzet en verrekening.

Administratie van bijstand en steunverlening

Op initiatief van de J3 Nationale Operaties van de Directie Operaties zijn de aanvragen geregistreerd. Vanaf 2001 tot en met 2003 zijn de

aanvragen die behandeld zijn door de Directie Nationale Operaties van de Bestuursstaf van Defensie, in een database bijgehouden. Pas vanaf 2004 kreeg deze database een vaste vorm en werden alle behandelde aanvragen erin opgenomen. In deze database zijn gegevens terug te vinden over wie de aanvrager is, onder welke categorie van bijstand en steunverlening de aanvraag valt en welke eenheid de bijstand heeft geleverd.

FOTO: MINDEF, DV, P/WIEZORECK, COLLECTIE NIMH

Kikvorsmannen van het Amfibisch Verkenningpeloton en van de Bijzondere Bijstandseenheid (BBE) tijdens een oefening in Noorwegen

De gegevens die betrekking hebben op de uitgaven en verrekening van de geleverde bijstand en steun zijn – voor zover bekend – te achterhalen bij de directeur Control van de CLAS. Voorwaarde is wel dat de eenheid die de bijstand heeft geleverd een factuur heeft opgemaakt. Indien dit niet het geval is, beschikt de directeur Control van de CLAS niet over gegevens met betrekking tot die specifieke aanvraag voor bijstand of steunverlening.

Kwantitatieve gegevens over bijstand en steunverlening in 2004 en 2005

Het blijkt niet mogelijk om een compleet overzicht te verstrekken over de verrekening die heeft plaatsgevonden tussen het ministerie van

¹⁰ Zie noot 7.

Een Chinook-helikopter van de KLu lost 10.000 liter water boven een bosbrand op de Veluwe

Defensie en andere ministeries in het kader van militaire inzet ten behoeve van bijstand en steunverlening. Hiervoor zijn uiteenlopende redenen. Ten eerste constateren we verschillen in de wijze van verrekenen in 2004 en 2005. Met ingang van 1 januari 2005 is er verrekend op basis van de nieuwe regeling. Deze verandering is duidelijk zichtbaar bij de bestudering van de gegevens.

Uit de gegevens blijkt dat in 2004 het grootste deel van de geleverde bijstand en steun is verrekend, terwijl dit in 2005 veel minder vaak het geval is. Daarnaast blijkt uit het beschikbare materiaal dat zowel bij de eenheden die de bijstand leveren als bij de Directie Control onduidelijkheid bestaat over hoe verrekening plaats dient te vinden. In 2005 is over een aanzienlijk

deel van de geleverde bijstand en steunverlening te laat een opgave van uitgaven gedaan. Binnen de nieuwe regelingen betekent dit dat niet meer mag worden verrekend. Tevens blijkt in 2005 nog steeds verrekend te zijn met behulp van interne journaalposten; de procedure die van kracht was tijdens de zeston-regeling.

In het vervolg van deze paragraaf schetsen wij voor de jaren 2004 en 2005 het globale beeld van de verrekende uitgaven. Hiertoe behandelen wij bijstand en steunverlening apart. Ten slotte presenteren wij een totaaloverzicht van bijstand en steunverlening in 2004 en 2005.

Bijstand 2004-2005

Voor de bijstand als geheel, dat wil zeggen: handhaving van de openbare orde en veiligheid, strafrechtelijke rechtshandhaving en de bijstand bij rampen en zware ongevallen samen, geeft figuur 1 weer hoe in 2004 en 2005 is verrekend.

Uit het onderzoek blijkt dat het relevant is de praktijk van verrekenen in drie categorieën weer te geven. De eerste categorie betreft de bijstand die is geleverd maar waarvoor geen factuur is verstuurd. De tweede categorie betreft de bijstand die is geleverd en gefactureerd maar waarbij geen daadwerkelijke verrekening heeft plaatsgevonden. De derde categorie betreft die bijstand die is geleverd, gefactureerd en tevens betaald.

Figuur 1 Totaaloverzicht bijstand 2004-2005

	n = 116
Niet gefactureerd	39%
Gefactureerd	26%
Gefactureerd en verrekend	35%

Militaire steunverlening 2004-2005

Figuur 2 geeft de steunverlening in 2004 en 2005 weer. Gedurende het tijdvak 2004-2005 ging het in totaal om dertien gevallen van steunverlening waarvan tweemaal alleen een factuur is opgemaakt, tweemaal ook is verrekend terwijl negenmaal geen van beide heeft plaatsgevonden.

Figuur 2 Totaaloverzicht steunverlening 2004-2005

	n = 13
Niet gefactureerd	70%
Gefactureerd	15%
Gefactureerd en verrekend	15%

Figuur 3 biedt het totaaloverzicht over bijstand en steunverlening inclusief de totale uitgaven in 2004 en 2005 voor zover deze bekend zijn.

Figuur 3 Totaaloverzicht omvang uitgaven bijstand en steunverlening 2004-2005

	n = 129
Percentage bijstand en steun waarvan uitgaven niet bekend	67%
Percentage bijstand en steun waarvan uitgaven wel bekend	33%
Totaal uitgaven die zijn opgegeven	€ 2.400.000

Uit de beschikbare gegevens blijkt dat het niet mogelijk is om een compleet beeld te geven van de uitgaven in de jaren 2004 en 2005. Ten eerste is de volledigheid van de administratie niet vast te stellen; het is met andere woorden niet zeker dat alle bijstand en steunverlening is aangemeld en geadministreerd. Ten tweede zijn er voor het grootste deel van de bijstand en steunverlening (67%) geen uitgaven berekend.

Conclusies en discussie

Uit ons onderzoek blijkt dat de verleende bijstand en steunverlening in 2004 en 2005 in belangrijke mate niet is verrekend. In een aantal gevallen is een factuur ingediend maar is deze niet doorberekend aan 'de klant'. Daarnaast is in een aantal gevallen geen factuur ingediend door de eenheid die de bijstand levert. In die situaties waarin wel is verrekend, gebeurt dit op basis van de methode marginale kosten. Deze vorm van verrekenen lijkt ook voor de hand te liggen. Defensie brengt uitsluitend bij daadwerkelijke inzet additionele uitgaven in rekening bij de aanvrager.

Oefenen bij voetbalstadion Arena in Amsterdam

De literatuur geeft aan dat verrekenen vooral dient om (economische) besluitvorming en prestatiemeting van conernonderdelen te verbeteren. De praktijk bij Defensie onderstreept deze beide functies van verrekenen niet. In het kader van (economische) besluitvorming kan worden gedacht aan het maken van een financiële afweging per inzet. Bijvoorbeeld in het geval van een ramp zou de inzet van een blus-heli of een brandweerauto kunnen worden vergeleken met de financiële afwegingen bij het laten 'afbranden'. Motieven voor het verbeteren van de economische besluitvorming zijn echter niet uit ons onderzoek naar voren gekomen.

Ten tweede lijkt de rol van prestatiemeting van commandanten van militaire eenheden nauwe-

Militaire bijstand tijdens de varkenspest-epidemie

FOTO AVDD

Steunverlening bij wateroverlast

lijks aan de orde te zijn. Dit blijkt uit de geringe aandacht voor het daadwerkelijk verrekenen van de geleverde diensten. Het nut dat verrekenen kan hebben, in de context van deze specifieke militaire inzet, is de mogelijkheid tot het transparant maken van het relatieve belang van de derde hoofdtaak in relatie tot de eerste en tweede hoofdtaak van Defensie. Een systematische registratie van militaire inzet in het kader van bijstand en steunverlening maakt een kwantitatieve uitdrukking van de omvang van die militaire inzet mogelijk. Bovendien maakt het verrekenen de belangrijkste vormen van dergelijke militaire inzet duidelijk, zowel in termen van het gebruik dat ervan wordt gemaakt (frequentie van inzet) als de minimale kosten die ervoor worden

gemaakt (in termen van additionele uitgaven). En ten slotte kan het instrument verrekenen inzichtelijk maken of inzet voor de derde hoofdtaak ten koste gaat van de inzetbaarheid ten behoeve van de eerste en de tweede hoofdtaak.

Recent (juli 2007) is door het ministerie van Defensie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een catalogus uitgegeven waarbij de verschillende vormen van bijstand en steunverlening, de aanvraagprocedures en financiële verrekenprocedures zeer toegankelijk op een rij zijn gezet.¹¹ Hopelijk maakt dit het belang duidelijk dat verrekenen kan hebben voor Defensie en de regels die voor dat verrekenen moeten worden gehanteerd. ■

Literatuur

- Atrill, P., en McLaney, E., *Management accounting for Decision Makers*. Pearson Education Limited, Harlow, 2005.
- Harmsma, R.E., e.a., Genoeg gepraat, aan het werk! Samenwerking krijgsmacht en civiele partners, in: *Militaire Spectator* 176 (2007) (5), blz. 200-205.
- Merchant, K.A., *Modern Management Control Systems, Text and Cases*. Prentice-Hall Inc, New Jersey, 1998.
- Ministerie van Defensie en ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Catalogus Civiel-Militaire Samenwerking*. Ministerie van Defensie en ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 's Gravenhage, juli 2007.
- Mol, N.P., en Beeres, R.J.M., Performance management in a setting of deficient output controls, in: *International Journal of Productivity and Performance Management* 52 (2005) (7), pp. 533-550.
- Projectgroep Civiel-Militaire Bestuursafspraken, *Eindrapport project CMBA Fase II*, 's-Gravenhage, 2004.
- Tweede Kamer, *Brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Defensie*, 29 800 VII en 29 800 X, nr. 37, 2004-2005.
- Tweede Kamer, *Brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Defensie*, 30 300 X, nr. 106, 2005-2006.

11 Zie noot 1.